

valtavammaksi paisuvat ne joukot, jotka päättäväisyydellä ovat nouseva sellaista järjestelmää

vastaan, joka tuon kaiken aiheuttaa. Ne joukot aina paisuvat....

Tekokiisi sodassa menetetyt käsivarren tilalle.

Osuustoiminnallisesta liikkeestä Yhdysvalloissa

“On käsittämätöntä, miten tietämättömiä useimmat henkilöt ovat osuustoiminnallisesta liikkeestä, tuosta taloudellisesta dynamiitista, joka on meitä niin lähellä; jonka voima on miltei riittävä lennättämään ilmaan vallitsevan järjestelmän, ja joka, ammatillisen liikkeen ja sosiaalisen liikkeen kanssa yhdessä toimien, epäilemättä aikaisemmin tai myöhemmin on järjestävä yhteiskunnan uudestaan”.

Ylläolevalla huudahduksella alkaa Cheves West Perky osuustoiminnallisen katsauksensa Amerikan työläisten vuosikirjassa, ja jatkaa:

“Jos harvat ovat perehtyneet osuustoimintaan sen periaatteellisessa merkityksessä, niin vielä harvemmat voivat huomata mitään eroa sen eri ilmenemismuotojen: maataloudellisen, teollisen ja kulutusosuuskuntain välillä. Löytyypä hallituksen virkailijotakin, joiden tehtävänä on maataloudellisten osuuskuntain kasvattaminen, joilta ei ainoastaan ylläoleva erittely jää tekemättä, vaan sen lisäksi jää erottamatta toisistaan kansanvaltaisesti johdetut osuustoiminnalliset liikkeet, joiden perustana on avonainen jäsenyys ja yhtäläinen äänioikeus, ja tavalliset raken-

nus- tai lainaosuuskunnan nimellä kulkevat yhtiöt, joissa äänioikeus lepää osakeperusteella.

Parikymmentä vuotta takaperin oli osuustoimintakysymys vilkkaan keskustelun alaisena taloustieteilijäin ja yhteiskuntatieteilijäin keskuudessa; mutta nykyisin pidetään kysymystä enimmäkseen viime vuosisadan tomuihin kuuluvana. Jos jotkut radikaaliset kysymykseen innostuvat, niin joutuvat he enimmäkseen jonkuntapaiseen teolliseen tuotanto-osuustoimintaan, eräänlaiseen värittömään syndikalismiin, joka teoriana lienee tunnustettu mutta käytännössä yleensä hyljätty. Jos järjestyneet työläiset muiden ohella pudistavat päätään, niin se ei johdu niinkään suuressa määrässä välinpitämättömyydestä. Päinvastoin! Tuskin yhdessäkään maassa ovat järjestyneet työläiset järkähtämättömämmin yrittäneet vahvistaa asemaansa tämän välikappaleen avulla. Kaiken lisäksi tuovat Europasta saapuneet siirtolaiset mukanaan selvemmän käsityksen osuustoiminnallisesta liikkeestä. Vuodesta 1830 alkaen ovat järjestyneet työläiset kerta toisensa perästä yrittäneet varustautua tällä aseella; ja nytkin on selviä todistuksia olemassa siitä, että työläiset jälleen ovat alkaneet ajatella osuustoiminnallista liikettä.

Opistojen välinen sosialistinen yhdistys on saanut vastaanottaa työväestön luottamusmiehiltä joukottain kirjeitä, joissa ilmaistaan syvää mielenkiintoa kysymykseen, sekä useilta työväenjärjestöiltä, jotka ovat asettaneet erityisiä valiokuntia tutkimaan osuustoiminnallisen liikkeen menestymismahdollisuuksia. Tuskinpa teollisuuden historiassa

löytyy eloisampia kohtia kuin näiden työväenjärjestöjen luottamusta ja iloa uhkuvat lausunnot, joissa uudelleen ja uudelleen suositellaan osuustoiminnallista liikettä. "Me tervehdämme mielihyvällä osuustoiminnallisten kauppojen ja tehtaiden perustamista ja kehottaisimme perustamaan niitä maan jokaiseen osaan ja jokaiselle alalle", sanotaan näissä lausunnoissa. Ja kuitenkin yhteiskunnallisten olojen tuntija tietää, että kaikki tämä innostus ja itsensä uhraaminen on tuomittu päättymään, kuten se on päättynyt, häviöön, vararikoon ja pettymykseen.

Joukottain pettymyksiä.

Tämän maan osuustoiminnallisen liikkeen historian ollessa sekä mielenkiintoisen, että helpotajuinen, on tieto liikkeen nykyisestä tilanteesta melkolailta vaikea saada selville ja hyvin harvoja tosiasioita ja tilastoja siitä voidaan mainita jonkunlaaisella luottavaisuudella. Yleismääritelmänä voidaan sanoa, että mitään yhdistynyttä työläisten osuustoiminnallista liikettä Amerikassa ei ole olemassa, vaikkakin useita tilapäisiä osuustoiminnallisia järjestöjä ja ryhmiä lienee toiminnassa. Maanviljelijäin keskuudessa on olemassa verrattain laaja osuustoiminnallinen liike, jonka jäsenmäärän maanviljelystoimisto arvioi 7,000. Jos otetaan lukuun maanviljelijäin yhteiset luottoyhdistykset, vakuutuslaitokset y. m. nousee tämän yhteistoiminnan jäsenluku 85,000. Tuotannollisella alalla ei osuustoimintaa mainittavassa määrässä ole olemassa laisinkaan. Löytyy joitakin osuustoiminnallisia leipomoita, myllyjä, pesulaitoksia ja muutamia tehtaita; mutta

kyscenalaista on ovatko viime-
mainitut todellisuudessa osuus-
toiminnallisia laitoksia laisin-
kaan. Osuuskauppoja lienee tätä
nykyä toiminnassa noin 500 vai-
heilla. Kansasin valtiossa, jossa
osuustoiminnallinen liike on van-
ha ja voimakas, arvioidaan 200
osuuskauppaa olevan toiminnassa
nykyään. Ilmoisin työväenliiton
sihteeri, Walker, arvioi satakun-
ta osuuskauppaa olevan toimin-
nassa mainitussa valtiossa. Vuo-
silta 1913 ja 1914 on olemassa
verrattain luotettavia arvioita
osuustoiminnallisesta liikkeestä
eri valtioissa; mutta sitä pahem-
pi ei näihin arvioihin enää voi
luottamuksella nojautua. Viimeis-
et kaksi vuotta ovat osuustoi-
minnalliselle liikkeelle olleet kovien
koettelemuksien vuosia. New
Jersey'n valtion lupaava
osuustoiminnallinen liike meneti
tämän ajan kuluessa useimmat
kauppansa. Pennsylvanian val-
tion osuustoiminnallinen liike,
joka vuonna 1909 oli huomattava,
sai aimo kolauksen ja menetti
useimmat kauppansa vuonna
1915. Minnesotan Right Relati-
onsip Leaguen merkitsemistä 140
osuuskaupasta ovat ilmeisesti
useimmat meneltyneet ja ennen
tämän vuoden alkua ovat ne me-
nettäneet äänenkannattajansa,
tukkukauppansa ja vastikään
järjestetyn ketjukauppa-järjestel-
mänsä. Samoin ovat useimmat
Visconsinin valtiossa toimivista
osuuskaupoista, joita professori
Weld arvioi olevan yhteensä 90,
palauttaneet Amerikan osuustoi-
mintaliitolle kirjeitä, jotka ovat
merkityt joko "liike sulettu" tai
"ei ole löytynyt."

Professori Fordin kirjassa
mainituista 58 osuuskaupasta on
22 palauttanut kirjeitä avaamatta
ja useimmiten merkittynä sa-
noilla "liike suljettu". Parhai-

ten järjestetty osuustoiminnalli-
nen liike, Californian valtion
osuustoimintaliike, on äskettäin
lopettanut tukkukauppaliikkeen-
sä. Taantumus liikkeessä oli jo
vuonna 1911 havaittavissa, sillä
sadasta osuuskaupasta, joista Ira
B. Cross vuonna 1905 mainitsee,
oli vuonna 1911 vain neljäkym-
mentä kauppa enää jäljellä.

Viimeisimpien aikojen vai-
heista osuustoiminnallisella alal-
la ei ole olemassa minkäänlaista
tilastoa. Tutkimukset tällä
alalla ovat olleet vain tilapäisiä
tai paikallisia, eikä koko maata
käsittäviä kuten olisi suotava.
Tunnetuimpia osuustoiminnalli-
sia tutkimuksia ovat olleet Al-
bert Shaw'in v. 1888, Bemis'in
1896, Ira Cross'in 1905 ja vii-
meisin professori Ford'in tutki-
mus, joka käsittelee osuustoi-
minnallisia liikkeitä Uuden Englan-
nin valtioissa.

Elpymisen merkkejä.

Sitten eräät ulkopuoliset voi-
mat yrittävät elvyttää osuustoi-
minnallista liikettä. Maanvilje-
lystoimisto, yrittäessään kasvataa
tuotannollista osuustoimin-
taa, on järjestänyt liikkeen, joka
muutamin paikoin on havaittu
tavoittelevan hyötyä kulutus-
osuuskuntain kustannuksella, ja
joka, niin ainakin ennustetaan,
lopullisesti joutuu taisteluun ku-
luttajain osuusliikkeiden kanssa.
Kaikesta huolimatta täytyy
myöntää, että maanviljelystoi-
misto on tehnyt paljon työtä
osuustoiminnallisen liikkeen uu-
delleen eloon herättämiseksi,
ja kolmessakymmenessä eri val-
tiossa hommailevat maanvilje-
lijät nykyään lakeja, jota koke-
mus on osottanut välttämättö-
mäksi osuustoiminnallisen liik-
keen varmistumiselle ja menes-
tymiselle. Lisäksi on merkille

pantava, että vaikkakin kauppojen luku ei ole sanottavasti lisääntynyt, niin havaitaan ilmeistä yhdistymisen halua. Seuraavassa on muutamia merkittävämpiä ilmiöitä viimeksimainitusta seikasta:

Vuonna 1914: Washingtonin valtioliittoon kuuluvien 60 kaupan edustajat kokoontuivat neuvottelukokoukseen; New Yorkin kuluttajain osuusliitto piti edustajakokouksen, jossa 16 kauppa oli edustettuna; kansallinen edustajakokous Chisagossa, tarkoituksella liittää yhteen järjestöön kaikki maassa toimivat osuusliikkeet, perusti osuustoiminnallisen liikkeen kansall. komitean; Chicagossa kokoontunut 12 osuuskaupan ja yhden osuustehtaan edustajakokous perusti Amerikan osuustoiminnallisen järjestymistoimiston; osuustoiminnallinen edustajakokous pidettiin Madisonissa, Wisconsinissa.

Vuonna 1915: Iovan valtiossa 60 osuuskauppaa pitivät kokouksen ja päättivät yhteenliittymisestä (tänä vuonna on 12 kauppa pitänyt uuden edustajakokouksen); tuottajain ja kuluttajain ensimmäinen kansallinen edustajakokous Minneapolissa muodosti farmarien ja työväenjärjestöjen osuustoimintaliiton; Texasissa maanviljelijäin union kaupat järjestää kauppoja O'Brien järjestelmän mukaan. Samassa valtiossa tänä vuonna kokoontui sosialistien, ammattijärjestöjen ja maanviljelijäin edustajat järjestämään yhteistä osuustoiminnallista liittoa.

Kaikista tärkein yllämainituksista kokouksista lienee tänä vuonna Illinoisin valtiossa pidetty paikallisten osuuskauppojen ja Illinoisin osuustoiminnallisen seuran ensimmäinen vuosikokous.

Kolmekymmentä kaivosmiesten osuuskauppaa ovat yhtyneet seitsemääntoista maalaisten osuuskauppaan ja kuuteen itseensä ja nämä kaikki, yhteensä 53 kauppa, ovat liittyneet Illinoisin valtiojärjestöön ja Illinoisin kaivosmiesten järjestöön, kuitenkin siten, että järjestöt eivät kauppoja rahasta. Tänä vuonna pidettävässä kokouksessa tulee ylläoleva ryhmä käsittelemään kysymystä yhteisen tukuliikkeen perustamisesta. Ellei tätä edistyvää ja laajenevaa illinoisilaista osuusliikettä, sekä suomalaisten osuusliikettä, olisi olemassa, niin saattaisikin osuustoimintaliikkeen harrastaja jonkunlaisella noloudella joutua katselemaan osuustoiminnallista liikettä maassamme.

Oikeita ja erehdyttäviä toimintatapoja.

Kaikesta huolimatta uskovat ulkomaalaisen osuustoimintaliikkeen tutkijat, että liike täälläkin on kasvava, huolimatta joutsenlauluista, joita yhteiskuntatieteilijämme virittävät liikkeen jäännöksille. Sellaisen kehityksen johdonmukaista välttämättömyyttä silmällä pitäen on Co-operative League of America, joka Albert Sonnichsen'in, William Kraus'in ja James P. Warbasse'n aloitteesta on syntynyt, järjestänyt laajakantoisen valistustoiminnan ja, New Yorkin kuluttajain osuuskunnalta sekä toisilta osuuskunnilta kannatusta toivoen, työskentelee liitto kaikkien kulutusosuuskuntain yhteenliittämiseksi. Jos sellainen liitto saataisi aikaan seuraisi siitä arvaamatonta hyötyä. Perustus tvöläisten osuustoiminnalliselle liikkeelle on vieläkin olemassa; mutta voidakseen kilpailla korkealle kehittyneen kapitalismin

kanssa täytyy osuustoiminnallisen liikkeen alkaa määrätystä järjestymisasteelta. Jos voitaisi perustaa kansallinen osuustoiminnallinen liitto, joka olisi yhteistoiminnassa kaikkien osuuskuntain kanssa kautta maan ja omistaisi oman tukkuliikkeensä, silloin olisi tempu tehty. Mutta miten saada aikaan moinen järjestö? Työläiset ovat olleet kärsivällisiä; mutta ovatko he myöskin olleet tieteellisiä? Meidän on huolellisesti arvioitava tilanne ja sen tuottamat vaikeudet: alue on laaja, asujamisto monista eri kansallisuuksista kokoonpantua ja liikkuvaa, työväestö välinpitämätöntä y. m. Nämä ovat vaikeuksia; mutta ei liioin mitään muuta. Alueen laajuus ja asujamiston erilaisuus vaativat vain täydellisemmäksi kehittynyttä järjestöä. Säästeliäisyys taas ei ole niinkään välttämätön tekijä, jos sen tilalle voidaan asettaa joku toinen, joka lietsoo osuustoiminnallista intoa, kuten esimerkiksi luokkatietoisuus. Ennenkuin näitä vaikeuksia aletaan nimetellä ylitspääsemättömäksi esteeksi olisi meidän ensin tutkittava osuusliikkeemme historiaa ja toimintatapoja. Eiköhän työme tällä alalla ole ollut enimmäkseen alkeellista laatua? Pelkästään kokeiluja ja erehdyksiä? Olemmeko tutkineet ja sovelluttaneet käytäntöön ulkomailla menestyksellisesti käytäntöön sovellettuja toimintatapoja?

Enzimmäkin on osuustoiminnallinen liike Amerikassa alunpitäen ja vuosikymmenien ajan ollut yhdistettynä työväenliikkeeseen. Kokemukset useimmista maista kuitenkin osottavat, että tämä yhteenliittyminen on omiansa lisäämään vaikeuksia. Ja

työväenjärjestöjen Amerikassa on ollut taisteltava pitääkseen päänsä vedenpinnan yläpuolella. Useita kertoja jolloin se tilapäisesti on joutunut veden alle, on lupaava osuustoiminnallinen yritys samalla painettu upoksiin.

Toiseksi meidän toimintatapamme eivät pitkään aikaan olleet tieteellisiä. Me emme välittäneet tutkia enemmän Englannin kun Saksan osuustoiminnallisen liikkeen toimintatapoja. Me emme myyneet tavallisella markkinahinnalla; meidän osuuspääomamme ei ollut täysin sisäänmaksettu; me suoritimme korkeita vuosivoittoja; myösinme tavaroita velaksi; emme lyhentäneet varustojemme arvoa y. m. Useimmat aikaisemmat osuuskaupamme olivat todellisuudessa vain yhteisostoja laajemmassa mittakaavassa. Vielä nytkin on jyrkästi kansanvaltaisen johto ja Rochdalen toimintatapojen sovelluttaminen sangen harvinaista. Myöskään eivät osuusliikkeet suojele itseään omissa riveissä ilmeneviä etu-
lijoita vastaan.

Kolmanneksi ei ole kyllin innokkaasti toimittu suojelevien lakien aikaansaamiseksi. Useimmissa valtioissa täytyy osuusliikkeiden, saadakseen vastuuvollisuutensa rajotetuksi, laillistuttaa liikkeensä korporationilakien mukaan, ja siitä johtuu, että määräämisvalta liikkeen asioissa on jäsenistöllä osake-luvun perusteella; ei ole yhtäläistä äänioikeutta, kuten todellisessa osuusliikkeessä pitäisi oleman. Välttyäkseen tästä pahasta ovat osuuskaupat joillakin paikkakunnilla, kuten esimerkiksi Illinoisin valtiossa, säättäneet, että yhdelle henkilölle ei myydä useampaa kun yksi osake. Lailisia esteitä ilmaantuu myöskin

jos halutaan estää osuuksien siirtoa, joka toimenpide on tarpeellinen osuusliikkeen suojelemiseksi; vaikeuksia ilmenee niinkään, jos yhden liikkeen osuusia halutaan siirtää toisen liikkeen huostaan, joka toimenpide on suuresta merkityksestä silloin kun osuustukkukauppaa ryhdytään järjestämään. Saksan osuusliikkeiden historia osoittaa, että osuustoiminnallinen liike siellä voimistui hallituksen vainon alaisena. Se on totta; mutta sikäläinen vaino ja tšekäläiset lailliset esteet ovat kokonaan eri asioita. Englannin osuusliike oli häilyvää, samoin kun meidänkin, siksi, kunnes saatiin aikaan suojelevia lakeja; vasta sitten alkoi se edistyä hämmästyttävällä tavalla.

Neljänneks', meillä ei harjoteta voimakasta kiihotustyötä. Valistuneet miehet ja naiset ajattelevat osuustoimintaa enimmäkseen keskiluokkalaiselta kaupanpidon kannalta, jonkunlaisena pennisäästö-suunnitelmana. Olsi sangen helppoa vakuuttaa heille, että ainoastaan pennittömät tulevat käyttämään hyväseen pennisäästölaitosta. Ja myöskin sen, että osuustoiminta ei ole mikään keskiluokkalaitos, sillä se perustuu kuluttajiin ja on siitä syystä avonainen kaikille. Se on kylläkin ainoastaan niiden käytettävänä, jotka voivat omata ja käytäntöön soveltua kansanvaltaista hallintotapaa; epäkansanvaltaiset ja kauppiasluontoiset ainekset erottaa se luontaisen ominaisuutensa avulla kokonaan. Maanviljeliäin osuustoiminta saattaa joissakin tapauksissa olla kauppaluontoista ja siellä ja täällä saattaa joku sivuajatus, kuten "puhdas ravinto" ihanne, tai ioku sentapainen, olla jonakin

apuna keskiluokkalaiselle osuustoimintaliikkeelle; mutta todellisuudessa on tuskin useampaa kuin kaksi tai kolme keskiluokan osuusliikettä milloinkaan ollut toiminnassa, elleimme ota lukuun sellaisia osuusliikkeitä, jotka todellisuudessa eivät ole osuusliikkeitä laisinkaan. Keskiluokan osuustoiminnallisella liikkeellä ei ole mitään järkipäistä edellytystä. Se välttämättömyys, joka johtaa osuustoiminnallisen liikkeen käsittämiseen, uutteruus, uskollisuus ja uhrautuvaisuus, jota liikkeen ylläpitämisessä vaaditaan, ovat työläisluokan ominaisuuksia ja mitä enemmän luokkatietoisuutta osuustoiminnallisessa liikkeessä löytyy, sitä suurempi on sen edistymismahdollisuus.

Lcpuks', on teollinen tuotannollinen osuustoiminta aina ollut Amerikan työläisten unelmana. Sen kanssa on kokeiltu vieläkin ahkerammin ja epäonnistuneemmin kun kulutusosuuskuntain kanssa. Mutta olemmeko toisten maitten historiasta tutkinect osuustoiminnan eri muotojen teoriaa ja käytäntöä? Ainoastaan Italiassa ovat osuustoiminnalliset työpajat voineet pysyä pystyssä. Ranskassa, jossa hallitus niitä on kasvattanut ja kansa lämmöllä kannattanut, ovat osuustoiminnalliset työpajat perustajilleen tuottaneet pettymyksiä. Osuustoiminnallisen liikkeen pyrkimyksenä on kylläkin tuotantovälineiden valtaaminen; mutta tavoitellessaan tätä päämäärää osuustoiminnallisten tehtaiden avulla, ovat työläiset olleet sekä harkitsemattomia, että epätieteellisiä. Sinä päivänä kun työväenjärjestöt ovat kehittyneet kyllin voimakkaaksi nudistaakseen päälleen sen järjestökoneiston, joka

heitä nykyään kahlehtii; silloin kun ne vielä kerran joutuvat ajattelemaan ja toimimaan itsenäisesti, silloin ne myös todennäköisesti tulevat ottamaan käytäntöön järjestelmällisen, hyvin suunnitellun osuustoiminnallisen menetelmän — samantapaisen kun se on, joka nykyään kaikessa hiljaisuudessa uudistaa ulkomaiden teollista maailmaa. Menestystä ei ole toivottavissa ennenkuin työläisluokkaan kuuluvat kuluttajat järjestyvät riittävän voimakkaasti voidakseen omistaa omat tukkukauppansa ja tehtaansa ja omaksuvat sellaisen yhteiskunnallisen käsityksen, jota näiden yritysten hoitamisessa vaaditaan. Jos työväenluokan taistelu teollisuuden valtaamiseksi ei voi sitä yhteiskunnallistuttaa, silloin asia näyttää toivottomalta — ainakin pitkäksi aikaa eteenpäin. Sillä mistäpä me voimmme löytää tehokkaampaa koulutusta?

Belgian esimerkki.

Palataksemme jälleen kysymykseen, niin näyttää siltä kuin belgialainen osuustoiminnallinen toimintatapa, yhteiskunnallisine

keskuksineen ja palveluksineen ilman voitto-osuuksien jakoa, olisi meidän oloissamme kaikista sopivin. Vakuuttavia todistuksia on myöskin olemassa siitä, että belgialainen toimintatapa parhaiten tyydyttää kansamme luontaisia vaatimuksia. Me emme ole kauppiaita luonteeltamme; mutta rakastamme huvia. Varteenottaen ylläolevan huomion ovat useat parhaiten menestyvät amerikalaisista osuuskaupoista omanneet tämän yhteiskunnallisen tunnelman; eritoten Charleroi sivukauppoineen Queenen kautta työläisten osuuskauppa New Yorkissa, Purity osuuskauppa Patersonissa, West Hobokenin osuuskauppa, Ialedonin osuuskauppa. Charlestonin keskusjärjestön osuuskauppa, North American osuuskauppa ja Svea osuuskauppa, sekä suuri osa osuustoiminnallisesta liikkeestä Illinoisissa, ovat merkille pantavat siitä, että ovat ottaneet yhteiskunnalliset harrastukset tärkeimmiksi kuin osuustoiminnallisen liikkeen tuottamat taloudelliset etuisuudet.”

Amerikan työläisten käsikirjasta suom. A. U.

